

Φαρμακο-πορνογραφική πολιτική: Για μια νέα οικολογία του φύλου

Ποη Πρεθιάδο

Υπήρξε μια εποχή που πέρασε πρόσφατα, αλλά χωρίς γυρισμό, κατά την οποία ο φορδισμός και η αυτοκινητοβιομηχανία συνέθεσαν και καθόρισαν έναν συγκεκριμένο τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης. Καθιέρωσαν μια τειλοριστικού τύπου επιμήκυνση της ζωής: μια γαλήνια και πολύχρωμη αισθητική του άψυχου αντικειμένου, έναν τρόπο να σκεφτόμαστε τους εσωτερικούς χώρους και τη ζωή στην πόλη, μια αντικρουόμενη υπόσχεση του σώματος και της μηχανής, έναν ασυνεχή τρόπο επιθυμίας και αντίστασης. Τα χρόνια που ακολούθησαν την ενεργειακή κρίση και την κατάρρευση της γραμμής παραγωγής, κάποιοι νέοι τομείς θα εξηγούσαν τους μετασχηματισμούς της παγκόσμιας οικονομίας. Έτσι, ο κόσμος αρχίζει να αναφέρεται στη βιοχημική βιομηχανία, στα ηλεκτρονικά συστήματα, στην πληροφορική ή στην επικοινωνία ως τα νέα βιομηχανικά σπρίγματα του καπιταλισμού.¹ Αυτοί ο λόγοι, όμως, δεν επαρκούν για να εξηγήσουμε την παραγωγή της αξίας και της ζωής στην κοινωνία του παρόντος.

Φαίνεται πως είναι δυνατό και έχει ζωτική σημασία να συναρμολογήσουμε μια χρονολόγηση των μετασχηματισμών της βιομηχανικής παραγωγής του τελευταίου αιώνα. Με ορισμένες ριζοσπαστικές αλλαγές να φαίνονται στον ορίζοντα, μπορούμε να θεωρήσουμε ότι η πολιτική διαχείριση των σωματικών τεχνολογιών που παράγουν το βιολογικό φύλο [sex] και τη σεξουαλικότητα γίνονται προοδευτικά η επιχείρηση της νέας χιλιετίας. Από φιλοσοφική άποψη και ακολουθώντας τον Φουκώ, στις μέρες μας είναι εύστοχο να κάνουμε μια *σωματικο-πολιτική* [somatic-political] ανάλυση της «παγκόσμιας οικονομίας».² Οι οικονομολόγοι συνήθως τοποθετούν τη μετάβαση στον καπιταλισμό τρίτου τύπου γύρω στη δεκαετία του 1970, μετά

1. Κάποιες από τις σημαντικότερες αναλύσεις των σύγχρονων μετασχηματισμών της βιομηχανικής κοινωνίας και του καπιταλισμού, οι οποίες συνδέονται και με το δικό μου έργο, είναι οι εξής: Lazzarato 1992· Corsani 2000· Negri και Hardt 2004· Boutang 2007.

2. Εδώ αναφέρομαι στην έννοια του «*somato-pouvoir*» και του «*technologie politique de corps*» του Φουκώ. Βλ. Foucault 1975: 33-36 και Foucault 1977: 4-6. Εδώ, επίσης, αναφέρομαι και στη γνωστή έκφραση του Ιμάνιουελ Γουόλερσταϊν [Immanuel Wallerstein] στο *World-Systems Analysis: An Introduction* (Wallerstein 2004).

τα καθεστώτα της βιομηχανίας και της σκλαβιάς. Τα καθεστώτα αυτά θεωρούνται παραδοσιακά ότι κινητοποιούν μια «κυβερνητικότητα των ζωντανών» νέου τύπου, η οποία αναδύεται από τα σωματικά [corporeal], υλικά και οικολογικά αστικά ερείπια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου (Foucault 1980). Η μετάλλαξη του καπιταλισμού που παρατηρούμε στην εποχή μας χαρακτηρίζεται από τη μετατροπή του «βιολογικού φύλου», της «σεξουαλικότητας», της «σεξουαλικής ταυτότητας» και της «απόλαυσης» σε αντικείμενα που χρησιμοποιούνται για την πολιτική διαχείριση της ζωής, αλλά και από το γεγονός ότι η ίδια αυτή «διαχείριση» γίνεται μέσα από τις καινοτόμες δυναμικές του προχωρημένου τεχνο-καπιταλισμού. Ας εξετάσουμε, όμως, πρώτα κάποια από τα *σωματικο-πολιτικά* συμβάντα της πρόσφατης ιστορίας.

Κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, οι Ηνωμένες Πολιτείες επένδυσαν στην επιστημονική έρευνα για το βιολογικό φύλο και τη σεξουαλικότητα περισσότερα δολάρια από όσα είχε επενδύσει οποιαδήποτε άλλη χώρα στην ιστορία. Ας μην ξεχνάμε ότι η περίοδος ανάμεσα στο ξέσπασμα του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου (1914) και στο τέλος του Ψυχρού Πολέμου (1991) αποτέλεσε ένα διάστημα άνευ προηγουμένου όσον αφορά την ορατότητα των γυναικών στον δημόσιο χώρο και την ανάδυση ορατών και πολιτικοποιημένων μορφών ομοφυλοφιλίας σε απροσδόκητα μέρη, όπως, για παράδειγμα, στον αμερικανικό στρατό (Berube 1990). Παράλληλα με αυτή την κοινωνική εξέλιξη, με τον αμερικανικό μακαρθισμό –ο οποίος οργάνωσε τη δεκαετία του 1950– προστέθηκε στον πατριωτικό αγώνα ενάντια στον κομμουνισμό η πάταξη της ομοφυλοφιλίας ως μορφής αντι-εθνικισμού, ενώ ταυτόχρονα εξυμνούνταν οι οικογενειακές αξίες της αρρενωπής εργατικότητας και της οικιακής μητρότητας (D'Emilio 1983). Εν τω μεταξύ, οι αρχιτέκτονες Ρέι [Ray] και Τσαρλς Ίμς [Charles Eames] συνεργάστηκαν με τον αμερικανικό στρατό για την κατασκευή μικρών σανίδων από φορμαρισμένο κόντρα πλακέ που χρησιμοποιούνταν ως νάρθηκες για ακρωτηριασμένα μέλη. Λίγα χρόνια αργότερα, το ίδιο υλικό χρησιμοποιήθηκε για την κατασκευή επίπλων, τα οποία λειτούργησαν ως πρότυπα για τον ελαφρύ σχεδιασμό της νεωτερικής αναλώσιμης αμερικανικής αρχιτεκτονικής.³ Το 1941, ο Τζορτζ Χένρι [George Henry] πραγματοποίησε την πρώτη δημογραφική έρευνα για τη «σεξουαλική απόκλιση», μια μαζική ποσοτική έρευνα, γνωστή ως *Σεξουαλικές παραλλαγές* (Terry 1999: 178-218). Η σεξολογική συνέχεια που ακολούθησε περιλάμβανε την Κλίμακα Κίνσει [Kinsey] για την ανθρώπινη σεξουαλική συμπεριφορά (το 1948 και το 1953) και τα πρωτόκολλα του Ρόμπερτ Στόλερ [Robert Stoller] για τη «θηλυκότητα» και την «αρρενωπότητα» (το 1968). Τη δεκαετία του 1950 και τα πρώτα χρόνια της δεκαετίας του 1960, ο Χάρι Μπέντζαμιν [Harry Benjamin] καθιέρωσε την κλινική χρήση ορμονικών μορίων για τη θεραπεία του «τρανσεξουαλισμού» [transsexualism],⁴ ένας όρος που πρωτοεμφανίστηκε το 1954.

3. Βλ. Colomina 2007.

4. Είναι γνωστό ότι ο όρος *τρανσεξουαλισμός* για την περιγραφή της τρανς ιδιότητας και ο όρος *τρανσέξουαλ* για την αναφορά σε τρανς υποκείμενα είναι προβληματικοί στο παρόν ελληνόφωνο πλαίσιο, καθώς δημιουργούν ιεραρχίες με βάση τις εγχειρητικές σωματομετατροπές στις οποίες

Το 1941, απομονώθηκαν τα πρώτα φυσικά μόρια προγεστερόνης και οιστρογόνων από τα ούρα εγκύων αλόγων (Premarin) και σύντομα άρχισε το εμπόριο συνθετικών ορμονών (νορεθιστερόνη). Το 1946, εφευρέθηκε το πρώτο αντισυλληπτικό χάπι που περιείχε συνθετικά οιστρογόνα, μια ορμόνη που επρόκειτο να γίνει το νούμερο ένα φαρμακευτικό μόριο σε ολόκληρη την ιστορία της ανθρωπότητας (Tone 2001: 203-31). Το 1947, τα εργαστήρια Eli Lilly (στην Ιντιάνα των Ηνωμένων Πολιτειών) εισήγαγαν στο εμπόριο το μόριο της μεθαδόνης (το πιο απλό οπιοειδές) ως αναλγητικό, που έγινε το βασικό υποκατάστατο για τη θεραπεία της εξάρτησης από την ηρωίνη τη δεκαετία του 1970 (Carnwath και Smith 2002: 40-2).

Επίσης, το 1947 ο Βορειοαμερικανός παιδοψυχίατρος Τζον Μάνεϊ [John Money] επινόησε τον όρο «κοινωνικό φύλο» [gender], διαχωρίζοντάς το από τον παραδοσιακό όρο «βιολογικό φύλο» [sex], για να προσδιορίσει τη συμμετοχή του ατόμου σε μια πολιτισμικά αναγνωρίσιμη τάξη «αρρενωπής» ή «θηλυκής» συμπεριφοράς και σωματικής έκφρασης. Ο Μάνεϊ είναι γνωστός για τη δήλωσή του ότι είναι δυνατόν να «αλλάξουμε το φύλο οποιουδήποτε μωρού μέχρι την ηλικία των 18 μηνών». Το 1953, ο Αμερικανός στρατιώτης Τζορτζ Ο. Γιόργκενσεν [George W. Jorgensen] γίνεται Κριστίν [Christine], το πρώτο τρανσέξουαλ [transsexual] πρόσωπο που συζητιέται ευρέως στον τύπο. Ο Χιου Χέφνερ [Hugh Hefner] ιδρύει το *Playboy*, το πρώτο πορνοπεριοδικό της Βόρειας Αμερικής που πωλούνταν μαζί με τις εφημερίδες, με μια γυμνή φωτογραφία της Μέριλιν Μονρόε [Marilyn Monroe] στο εξώφυλλο του πρώτου τεύχους. Το 1958 έγινε στη Ρωσία η πρώτη φαλλοπλαστική επέμβαση (η κατασκευή πέους με τη χρήση δερματικών μοσχευμάτων και μυών του βραχίονα) ως μέρος της διαδικασίας «αλλαγής φύλου» ενός ατόμου θηλυκού γένους σε αρσενικό γένος. Το 1960, τα εργαστήρια Eli Lilly φέρνουν στο εμπόριο το Secobarbital, ένα βαρβιτουρικό με αναισθητικές, ηρεμιστικές και υπνωτικές ιδιότητες που επινοήθηκε για τη θεραπεία της επιληψίας, της αύπνιας και ως αναισθητικό για σύντομες χειρουργικές επεμβάσεις. Το Secobarbital, γνωστό και ως το «κόκκινο χάπι» ή «κούκλα», γίνεται ένα από τα πρώτα ναρκωτικά της υπόγειας ροκ κουλτούρας της δεκαετίας του 1960. Στις αρχές της δεκαετίας του 1960, ο Μάνφρεντ Ε. Κλάινς [Manfred E. Clynes] και ο Νέιθαν Σ. Κλάιν [Nathan S. Kline] χρησιμοποιούν τον όρο «σάιμποργκ» για πρώτη φορά, αναφερόμενοι σε έναν οργανισμό που υποστηρίζεται τεχνολογικά για να ζήσει σε ένα εξωγήινο περιβάλλον, όπου θα μπορούσε να λειτουργήσει ως «ενσωματωμένο ομοιοστατικό σύστημα» (Clynes και Kline 1960). Οι ίδιοι πειραματίζονταν με έναν εργαστηριακό αρουραίο, ο οποίος δέχτηκε ένα οσμωτικό προσθετικό εμφύτευμα που έσερνε πίσω του – μια κυβερνο-ουρά. Το πρώτο αντικαταθλιπτικό που επεμβαίνει απευθείας στη σύνθεση του νευροδιαβιβαστή που λέγεται σεροτονίνη εφευρέθηκε το 1966. Αυτό οδήγησε στη σύλληψη του μορίου της φθοροξετίνης το 1987, η οποία μπήκε στο εμπόριο με

προχωρά ή δεν προχωρά κάποια/κάποιος. Παρ' όλα αυτά, στην παρούσα μετάφραση, επιλέχθηκε η διατήρηση των αντίστοιχων όρων με τη μεταγραφή τους στην ελληνική, όπως τους χρησιμοποιεί ο συγγραφέας. [Σ.τ.μ.]

διάφορες επωνυμίες, η πιο γνωστή από τις οποίες είναι το Prozac®. Το 1969, στο πλαίσιο ενός στρατιωτικού ερευνητικού προγράμματος, δημιουργήθηκε το *Arpanet*: ήταν ο προκάτοχος του παγκόσμιου ίντερνετ, το πρώτο «δίκτυο των δικτύων» διασυνδεδεμένων υπολογιστών που είχαν τη δυνατότητα να μεταδίδουν πληροφορίες. Το 1971, το Ηνωμένο Βασίλειο καθιερώνει τον «Νόμο για την Κατάχρηση Ναρκωτικών», με τον οποίο ελέγχεται η κατανάλωση και η διακίνηση ψυχοτρόπων ουσιών. Η σοβαρότητα των εγκλημάτων που σχετίζονται με τη χρήση και τη διακίνηση ναρκωτικών κυμαίνεται από την Α' κατηγορία (που περιλαμβάνει την κοκαΐνη, τη μεθαδόνη, τη μορφίνη) έως τη Γ' κατηγορία (π.χ. κάνναβη, κεταμίνη). Το αλκοόλ και ο καπνός δεν περιλαμβάνονταν σε αυτή την ταξινόμηση. Το 1972, ο Τζεράρντ Νταμιάνο [Gerard Damiano] γύρισε την ταινία *Το βαθύ λαρύγγι* με χρήματα της μαφίας της Καλιφόρνιας. Η ταινία, με πρωταγωνίστρια τη Λίντα Λάβλεϊς [Linda Lovelace], ήταν πολύ εμπορική στις Ηνωμένες Πολιτείες και απέκτησε τους περισσότερους θεατές όλων των εποχών, κάνοντας τζίρο μεγαλύτερο από 600 εκατομμύρια δολάρια. Από εκείνη τη στιγμή και έπειτα άνθισε η παραγωγή ταινιών πορνό: από τις 30 ταινίες που κυκλοφόρησαν μυστικά το 1950 φτάσαμε στις 2.500 ταινίες το 1970. Η ομοφυλοφιλία αποσύρθηκε από το Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο των Ψυχικών Διαταραχών [Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM)] το 1973. Το 1974, ο Σοβιετικός Βίκτορ Κονσταντίνοβιτς Κάλνμπερτζ [Victor Konstantinovich Kalnberz] πατεντάρει το πρώτο εμφύτευμα πέους χρησιμοποιώντας μια πλαστική ράβδο πολυαιθυλενίου για τη θεραπεία της ανικανότητας με ένα πέος που βρίσκεται μόνιμως σε σύσπ. Τα εμφυτεύματα αυτά εγκαταλείφθηκαν και προτιμήθηκαν χημικές παραλλαγές, καθώς θεωρήθηκε ότι «ήταν άβολα από ανατομική άποψη και προκαλούσαν συναισθηματική ανησυχία». Το 1977, η Πολιτεία της Οκλαχόμας εισήγαγε την πρώτη θανάσιμη ένεση από βαρβιτουρικά παρόμοιας σύστασης με το «κόκκινο χάπι», η οποία χρησιμοποιήθηκε για τη θανατική ποινή. Η ίδια μέθοδος είχε ήδη εφαρμοστεί στο πρόγραμμα Ευθανασίας T-4 της ναζιστικής Γερμανίας για τη «φυλετική υγιεινή», στο πλαίσιο του οποίου υποβλήθηκαν σε ευθανασία 75.000 με 100.000 άνθρωποι με σωματικές ή ψυχικές αναπηρίες. Εγκαταλείφθηκε λόγω του υψηλού κόστους του φαρμάκου και αντικαταστάθηκε από τις μεθόδους των θαλάμων αερίων ή του θανάτου από αστία. Το 1983, η «Διαταραχή Έμφυλης Ταυτότητας» (η κλινική μορφή της τρανσεξουαλικότητας [transsexuality]) μπήκε στο Διαγνωστικό και Στατιστικό Εγχειρίδιο των Ψυχικών Διαταραχών με διαγνωστικά κριτήρια για τη νέα αυτή παθολογία. Το 1984, οι Τομ Φ. Λου [Tom F. Lue], Εμίλ Α. Τάναχοϊ [Emil A. Tanaghoy] και Ρίτσαρντ Α. Σμιτ [Richard A. Schmidt] εμφύτευσαν έναν «σεξουαλικό βηματοδότη» στο πέος ενός ασθενούς. Η συσκευή αυτή αποτελούνταν από ηλεκτρόδια που τοποθετούνταν κοντά στον προστάτη και επέτρεπαν τη σύσπ με τη χρήση τηλεχειριστηρίου.

Τη δεκαετία του 1980 ανακαλύφθηκαν και κυκλοφόρησαν στο εμπόριο νέες ορμόνες, όπως η δεϋδροεπιανδροστερόνη [DHEA] ή ορμόνη της ανάπτυξης, καθώς και διάφορα στεροειδή αναβολικά που θα χρησιμοποιούνταν νόμιμα ή παράνομα

στον αθλητισμό. Το 1988 εγκρίθηκε η φαρμακευτική χρήση της Σιλδεναφίλης (που κυκλοφόρησε στο εμπόριο ως Viagra© από τα εργαστήρια της Pfizer) για τη θεραπεία της «στυτικής δυσλειτουργίας». Πρόκειται για αγγειοδιασταλτική ουσία χωρίς αφροδισιακές συνέπειες που προκαλεί τη μυϊκή χαλάρωση και την παραγωγή νιτρικού οξέος στο σαρκώδες σώμα του πέους. Από το 1996 και έπειτα, τα αμερικανικά εργαστήρια παρήγαγαν συνθετική οξυνοτομοντουλίνη, μια ορμόνη που διαπιστώθηκε ότι καταστέλλει την ανθρώπινη όρεξη επηρεάζοντας τους ψυχο-φυσιολογικούς μηχανισμούς που ελέγχουν τον εθισμό. Πολύ σύντομα, κυκλοφόρησε στο εμπόριο για την απώλεια βάρους. Στις αρχές της νέας χιλιετίας, τέσσερα εκατομμύρια παιδιά λαμβάνουν Ριταλίν ως θεραπεία για την υπερκινητικότητα και τη λεγόμενη «Διαταραχή Ελλειμματικής Προσοχής», ενώ περισσότερα από δύο εκατομμύρια παιδιά καταναλώνουν ψυχοτρόπες ουσίες που προορίζονται για τον έλεγχο της κατάθλιψης.

Βρισκόμαστε μπροστά σε έναν νέο καπιταλισμό, ο οποίος είναι σέξι, ψυχοτρόπος και πανκ. Αυτοί οι πρόσφατοι μετασχηματισμοί φανερώνουν κάποιους νέους μικρο-προσθετικούς μηχανισμούς ελέγχου που αναδύονται από εξελιγμένες βιομοριακές τεχνικές και δίκτυα των μέσων. Η νέα παγκόσμια οικονομία δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς την ταυτόχρονη και διασυνδεδεμένη παραγωγή και εφαρμογή εκατοντάδων τόνων συνθετικών στεροειδών, χωρίς την παγκόσμια διάχυση πορνογραφικών εικόνων, χωρίς την παρασκευή νέων ποικιλιών νόμιμων και παράνομων συνθετικών ψυχοτρόπων (όπως τα ενέσιμα στεροειδή, η κεταμίνη, το Viagra©, το σπιντ, το κρίσταλ μεθ, το Prozac©, τα έκστασι, τα πόπερς, η ηρωίνη, η ομεπραζόλη), χωρίς τον παγκόσμιο διασκορπισμό των μεγαλουπόλεων της δυστυχίας, η οποία συνδέεται με την υψηλή συγκέντρωση κεφαλαίου,⁵ ή χωρίς την πληροφορική αντιμετώπιση των σημείων και την αριθμητική μετάδοση της επικοινωνίας.

Όλα αυτά δεν είναι παρά στιγμιότυπα ενός μετα-βιομηχανικού, παγκόσμιου και μιντιακού καθεστώτος που στο εξής θα αποκαλώ *φαρμακο-πορνογραφικό*. Ο όρος αυτός αναφέρεται στις διαδικασίες μιας βιο-μοριακής (φαρμακο-) και σημειολογικο-τεχνικής (πορνογραφικής) διακυβέρνησης της σεξουαλικής υποκειμενικότητας – χαρακτηριστικοί απόγονοι της οποίας είναι «το χάπι» και το *Playboy*. Κατά το δεύτερο ήμισυ του εικοστού αιώνα, υλοποιούνται οι μηχανισμοί του φαρμακο-πορνογραφικού καθεστώτος στα πεδία της ψυχολογίας, της σεξολογίας και της ενδοκρινολογίας. Το γεγονός ότι η επιστήμη έχει κατακτήσει την ηγεμονική θέση που κατέχει ως λόγος και ως πρακτική στην κουλτούρα μας οφείλεται σε αυτό που ο Ίαν Χάκινγκ [Ian Hacking], ο Στιβ Γούλγκαρ [Steve Woolgar] και ο Μπρούνο Λατούρ [Bruno Latour] ονομάζουν «υλική εξουσία» της επιστήμης, δηλαδή στη δυνατότητά της να εφευρίσκει και να παράγει τεχνουργήματα ζωής (Hacking 1986· Latour και Woolgar 1979). Οι επιστήμες αυτές έχουν εδραιώσει την «υλική εξουσία» τους μετασχηματίζοντας τις έννοιες του ψυχισμού, της λίμπιντο, της συνείδησης, της θηλυκότητας και της αρρενωπότητας, της ετεροφυλοφιλίας και της ομοφυλοφιλίας σε χειροπιαστές

5. Βλ. Davis 2004.

πραγματικότητες. Φανερώνονται στις εμπορικές χημικές ουσίες και στα μόρια, στα σώματα των βιοτύπων και στα εμπορεύσιμα τεχνολογικά αγαθά που διαχειρίζονται οι πολυεθνικές. Η επιτυχία της σύγχρονης τεχνο-επιστήμης έγκειται στον μετασχηματισμό της κατάθλιψής μας σε Prozac©, της αρρενωπότητάς μας σε τεστοστερόνη, της στύσης μας σε Viagra©, της γονιμότητας/υπογονιμότητάς μας στο χάπι, του AIDS μας στην τριπλή θεραπεία, χωρίς να ξέρουμε τι προηγείται: η κατάθλιψη ή το Prozac©, το Viagra© ή η στύση, η τεστοστερόνη ή η αρρενωπότητα, το χάπι ή η μητρότητα, η τριπλή θεραπεία ή το AIDS; Το φαρμακο-πορνογραφικό καθεστώς διαφοροποιείται σε έναν βαθμό από την παραγωγή μιας επιτελεστικής αυτο-ανατροφοδότησης.

Η σύγχρονη κοινωνία κατοικείται από τοξικές πορνογραφικές υποκειμενικότητες. Πρόκειται για υποκειμενικότητες που προσδιορίζονται από την ουσία (ή τις ουσίες) που κυριαρχούν στον μεταβολισμό τους, από τα κυβερνητικά [cybernetic] προσθετικά μέλη και τις διάφορες μορφές φαρμακο-πορνογραφικών επιθυμιών που κατευθύνουν τις πράξεις του υποκειμένου και μέσα από τις οποίες μετατρέπονται σε εμπρόθετους/ες δράστ(ρι)ες. Έτσι, λοιπόν, μιλάμε για τα υποκείμενα του Prozac©, τα υποκείμενα της κάνναβης, τα υποκείμενα της κοκαΐνης, τα υποκείμενα του αλκοόλ, τα υποκείμενα του Ριταλίν, τα υποκείμενα της κορτιζόνης, τα υποκείμενα της σιλικόνης, τα υποκείμενα του ετερο-κολπικού σεξ, τα υποκείμενα της διπλής δειξίσης, τα υποκείμενα του Viagra©...

Δεν μένει τίποτα να ανακαλύψουμε στη φύση, δεν υπάρχει κανένα κρυμμένο μυστικό. Ζούμε σε μια πανκ υπερ-νεωτερικότητα: το θέμα δεν είναι πια να ανακαλύψουμε την κρυμμένη αλήθεια στη φύση· το θέμα είναι ότι πρέπει πια να προσδιορίσουμε τις πολιτισμικές, πολιτικές και τεχνολογικές διαδικασίες μέσα από τις οποίες αποκτά το σώμα ως τεχνούργημα τη φυσική του θέση. Το Ογκοποντίκι, το πειραματόζωο που σχεδιάστηκε βιοτεχνολογικά ως φορέας ενός καρκινογόνου γονιδίου, τρώει τον Χάιντεγκερ [Heidegger].⁶ Η Μπάφι [Buffy], το τηλεοπτικό μεταλλαγμένο βαμπίρ, τρώει τη Σιμόν ντε Μποβουάρ [Simone de Beauvoir]. Το ντίλντο, μια συνθετική επέκταση για το σεξ που παράγει απόλαυση και ταυτότητα, τρώει το πουλί του Ρόκο Σιφρέντι [Rocco Siffredi]. Δεν μένει τίποτα να ανακαλύψουμε στο σεξ ή στη σεξουαλική ταυτότητα, δεν υπάρχει κανένα κρυμμένο μυστικό. Η αλήθεια για το σεξ δεν βρίσκεται στην αποκάλυψη, αλλά στον σεξο-σχεδιασμό. Ο φαρμακο-πορνογραφικός βιο-καπιταλισμός δεν παράγει πράγματα. Παράγει κινητές ιδέες, ζωντανά όργανα, σύμβολα, επιθυμίες, χημικές αντιδράσεις και συνθήκες της ψυχής. Στη βιοτεχνολογία και στην πορνο-επικοινωνία δεν υπάρχει κανένα αντικείμενο που μένει να παραχθεί. Η φαρμακο-πορνογραφική επιχείρηση αποτελείται από την εφεύρεση ενός υποκειμένου και την επακόλουθη παγκόσμια αναπαραγωγή του.

Σε αυτή την περίοδο της τεχνο-διαχείρισης του σώματος, η φαρμακο-πορνογραφική βιομηχανία συνθέτει και προσδιορίζει έναν συγκεκριμένο τρόπο παραγωγής και κατανάλωσης, μια αυνανιστική χρονοτριβή της ζωής, μια εικονική και παραι-

6. Βλ. Haraway 1992.

σθησιογόνο αισθητική του σώματος, έναν συγκεκριμένο τρόπο μετασχηματισμού του εσωτερικού στον εξωτερικό χώρο και της πόλης σε ιδιωτικό σκουπιδότοπο⁷ μέσα από συσκευές αυτο-επιτήρησης και την υπερ-ταχεία διανομή των πληροφοριών, με αποτέλεσμα να δημιουργούνται συνεχείς και αδιάκοπες λούπες επιθυμίας και αντίστασης, κατανάλωσης και καταστροφής, εξέλιξης και αυτο-εξαφάνισης.

Η ιστορία της τεχνο-σεξουαλικότητας

Στον στοχασμό του για τους μετασχηματισμούς της ευρωπαϊκής κοινωνίας στα τέλη του δεκάτου ογδόου αιώνα, ο Φουκώ περιγράφει τη μετάβαση από αυτό που αποκαλεί κοινωνία της κυριαρχίας στην πειθαρχική κοινωνία. Όπως σημειώνει ο ίδιος, μια νέα μορφή εξουσίας που υπολογίζει τη ζωή με τεχνολογικό τρόπο βάσει του πληθυσμού, της υγείας και του εθνικού συμφέροντος εκτοπίζει μια προηγούμενη μορφή εξουσίας που έπαιρνε τις αποφάσεις για τον θάνατο και τον μετέτρεπε σε τελετουργία. Αυτό το νέο διάχυτο σύνολο *μηχανισμών* [dispositifs] για τη ρύθμιση της ζωής, ο Φουκώ το ονομάζει *βιοεξουσία*. Η εξουσία αυτή υπερχειλίζει τη σφαίρα του νόμου και της τιμωρίας και μετατρέπεται σε δύναμη που διεισδύει στο σώμα του νεωτερικού ατόμου, το οποίο και συγκροτεί. Η εξουσία αυτή δεν λειτουργεί πια σαν καταναγκαστικός νόμος ή σαν αρνητική εντολή, αλλά προσαρμόζεται και ανταποκρίνεται. Η βιοεξουσία γίνεται *φιλική εξουσία* που παίρνει τη μορφή μιας τέχνης για τη διακυβέρνηση της ζωής. Ως γενική πολιτική τεχνολογία, η βιοεξουσία μορφοποιείται σε πειθαρχικές αρχιτεκτονικές (φυλακές, στρατώνες, σχολεία, νοσοκομεία κ.ο.κ.), επιστημονικά κείμενα, στατιστικούς πίνακες, δημογραφικούς λογισμούς, εργασιακές επιλογές και δημόσια υγιεινή. Ο Φουκώ υπογράμμισε την κεντρικότητα του σεξ και της σεξουαλικότητας στη νεωτερική τέχνη της διακυβέρνησης της ζωής. Για τον Φουκώ, οι διαδικασίες της βιοεξουσίας που περιλαμβάνουν την υστερικοποίηση του θηλυκού σώματος, τη σεξουαλική διαπαιδαγώγηση των παιδιών, τον έλεγχο της αναπαραγωγικής συμπεριφοράς και την ψυχιατροποίηση των απολαύσεων του/της διεστραμμένου/ης θα αποτελέσουν τους άξονες του εγχειρήματος αυτού που ξεχωρίζει, με ειρωνικό τρόπο, ως διαδικασία εκμοντερνισμού της σεξουαλικότητας (Foucault 1976: 136-39).

Οι σεξο-πολιτικές συσκευές που αναπτύσσονται μαζί με αυτές τις νέες αισθητικές της έμφυλης διαφοράς και των σεξουαλικών ταυτοτήτων αποτελούν μηχανικές, σημειολογικές και αρχιτεκτονικές τεχνικές για τη φυσικοποίηση του σεξ. Στις συσκευές αυτές συγκαταλέγεται το βιβλίο *The Atlas of Human Sex Anatomy*, οι πραγματείες για την αύξηση των διαθέσιμων φυσικών διεξόδων από τον υπερπληθυσμό, τα δικονομικά κείμενα για την ποινικοποίηση της παρενδυσίας ή του σοδομισμού, οι χειροπέδες που ακινητοποιούν στα κρεβάτια τους τα χέρια των κοριτσιών που αυνανίζονται, οι σιδερένιες μπάρες ακινητοποίησης που κρατούν τα πόδια των υστε-

7. Για την έννοια του σκουπιδότοπου [junkspace], βλ. Koolhaas 2002: 175-90.

ρικών ανοιχτά, τα ασημένια φιλμ όπου χαράσσονταν φωτογραφίες των διεσταλμένων πρωκτών παθητικών ομοφυλόφιλων, οι ζουρλομανδύες που συγκρατούσαν τα αδάμαστα σώματα των αρρενωπών γυναικών...⁸ Αυτές οι συσκευές για την παραγωγή της σεξουαλικής υποκειμενικότητας παίρνουν τη μορφή μιας πολιτικής αρχιτεκτονικής που είναι εξωτερική ως προς το σώμα. Αυτά τα συστήματα διατηρούν τον έλεγχο της ορθοπεδικής πολιτικής και των πειθαρχικών εξωσκελετών. Σύμφωνα με τον Φουκώ, αυτές οι τεχνικές υποκειμενοποίησης θα μπορούσαν να βασίζονται στο πρότυπο της αρχιτεκτονικής των φυλακών (και συγκεκριμένα του πανοπιστιμίου), των ασύλων ή των στρατοπέδων. Αν πρόκειται να στοχαστούμε σχετικά με τις συσκευές της σεξο-πολιτικής υποκειμενοποίησης, τότε θα πρέπει να κάνουμε λόγο και για την «οικιακή αρχιτεκτονική» που εξαπλώνεται σαν δίχτυ. Αυτές οι εκτενείς, εντατικές, αλλά και προσωπικές μορφές της αρχιτεκτονικής περιλαμβάνουν τον επαναπροσδιορισμό των ιδιωτικών και των δημόσιων χώρων, τη διαχείριση του σεξουαλικού εμπορίου, αλλά και τις γυναικολογικές συσκευές και τις εφευρέσεις της σεξουαλικής ορθοπεδικής (τον κορσέ, τον διαστολέα, τον ιατρικό δονητή), καθώς και τις νέες τεχνικές ελέγχου και αναπαράστασης που χρησιμοποιούν τα μέσα (τη φωτογραφία, το φιλμ, τις πρώτες μορφές πορνογραφίας) και τη μαζική ανάπτυξη των ψυχολογικών τεχνικών για την ενδοσκόπηση και την εξομολόγηση.

Είναι αλήθεια ότι μέχρι αυτό το σημείο, παρ' όλες τις ιστορικές και χρονολογικές της ανακρίβειες, η αναλυτική επισκόπηση του Φουκώ ασκεί αιχμηρή κριτική. Είναι αλήθεια, όμως, και ότι η πολύτιμη διεισδυτική ματιά του γίνεται όλο και πιο θολή καθώς η ανάλυση πλησιάζει στις σύγχρονες κοινωνίες. Φαίνεται πως ο Φουκώ δεν λαμβάνει υπόψη τις βαθύτατες αλλαγές που ξεκινούν κατά τη διάρκεια του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου και συνοδεύουν ένα σύνολο νέων τεχνολογιών για την παραγωγή της σεξουαλικής υποκειμενικότητας. Όπως το βλέπω εγώ, για να αναλύσουμε τον βαθύ και διαρκή αντίκτυπο που έχουν οι νέες σωματικές τεχνολογίες στις σύγχρονες κατασκευές της υποκειμενικότητας, οι σωματικο-πολιτικές τεχνολογίες μάς καλούν να εννοιολογήσουμε ένα τρίτο καθεστώς εξουσίας-γνώσης, το οποίο δεν είναι ούτε κυριαρχικό ούτε πειθαρχικό, ούτε προ-νεωτερικό ούτε νεωτερικό. Στο Επίμετρο του *Καπιταλισμός και σχιζοφρένεια: Χίλια πλατώματα*, οι Ντελέζ [Deleuze] και Γκουαταρί [Guattari], αντλώντας έμπνευση από τον Γουίλιαμ Σ. Μπάροουζ [William S. Burroughs], ονομάζουν αυτό το «νέο τέρας» της κοινωνικής οργάνωσης που προέρχεται από τον βιο-πολιτικό έλεγχο, «κοινωνία του ελέγχου» (Deleuze 1990). Εγώ, διαβάζοντας τον Μπάροουζ μαζί με τον Μπουκόφσκι [Bukowski], προτιμώ να το αποκαλώ *φαρμακο-πορνο-εξουσία*: μια πολιτικά προγραμματισμένη εκπερμάτιση αποτελεί το έδαφος αυτού του νέου σεξο-μικρο-πληροφορικού ελέγχου.

Τα σωματικο-πολιτικά συμφραζόμενα μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο φαίνεται να κυριαρχούνται από ένα σύνολο νέων τεχνολογιών του σώματος (όπως οι βιοτεχνολογίες, η χειρουργική, η ενδοκρινολογία) και της αναπαράστασης (όπως η

8. Για μια οπτική ιστορία της υστερίας, βλ. Didi-Huberman 2004.

φωτογραφία, ο κινηματογράφος, η τηλεόραση και ο κυβερνοχώρος) που διεισδύει στην καθημερινή ζωή και τη διαποτίζει με πρωτόγνωρο τρόπο. Ζούμε σε μια εποχή όπου πολλαπλασιάζονται οι βιο-μοριακές ψηφιακές τεχνολογίες και οι τεχνολογίες των υψηλών ταχυτήτων. Είναι η εποχή των μαλακών, ελαφρών, γλιτσερών και ζελατινοειδών τεχνολογιών των ενέσιμων, εισπνεόμενων και ενσωματωμένων τεχνολογιών. Το τζελ τεστοστερόνης, το χάπι και τα ψυχοτρόπα ανήκουν σε αυτό το σύνολο μαλακών τεχνολογιών. Εμπλεκόμαστε βαθιά σε κάτι που –για να θυμηθούμε το έργο του Ζίγκμουντ Μπάουμαν [Zygmunt Bauman]– μπορούμε να αποκαλέσουμε εκλεπτυσμένη μορφή του «ρευστού» ελέγχου (Bauman 2000).

Ενώ στην πειθαρχική κοινωνία οι τεχνολογίες της υποκειμενοποίησης ελέγχουν το σώμα από έξω ως εξωτερικές ορθο-αρχιτεκτονικές συσκευές, στη φαρμακο-πορνογραφική κοινωνία του ελέγχου, οι τεχνολογίες εισέρχονται στο σώμα και γίνονται κομμάτι του: διαλύονται μέσα στο σώμα· γίνονται το σώμα. Εδώ, οι σωματο-πολιτικές γίνονται ταυτολογικές: οι τεχνο-πολιτικές παίρνουν τη μορφή του σώματος, η τεχνο-πολιτική (εν)σωματώνεται. Στα μέσα του εικοστού αιώνα, τα πρώτα σημάδια της μετάλλαξης του νέου σωματικο-πολιτικού καθεστώτος φάνηκαν στον εξηλεκτρισμό, στην ψηφιοποίηση και στη μοριοποίηση των συσκευών ελέγχου που παράγαν συγκεκριμένα την έμφυλη διαφορά και τις σεξουαλικές ταυτότητες. Σιγά σιγά, οι ορθοπεδικοί σεξουαλικοί μηχανισμοί και η πειθαρχική αρχιτεκτονική απορροφώνται από τη φαρμακολογική μικρο-πληροφορική και τις τεχνικές της απευθείας οπτικοακουστικής μετάδοσης. Εάν στην πειθαρχική κοινωνία χρησιμοποιήθηκαν η αρχιτεκτονική και η ορθοπεδική ως πρότυπα για την κατανόηση της σχέσης του σώματος με την εξουσία, στη φαρμακο-πορνογραφική κοινωνία, τα πρότυπα για τον έλεγχο του σώματος βρίσκονται στη μικρο-προσθετική. Η φαρμακο-πορνο-εξουσία δρα μέσα από τα μόρια που γίνονται κομμάτι του ανοσοποιητικού μας συστήματος· από τη σιλικόνη που παίρνει τη μορφή στήθους, τον νευροδιαβιβαστή που τροποποιεί τον τρόπο αντίληψης και δράσης μας, μέχρι εκείνη την ορμόνη και τη συστηματική επίρεια που ασκεί στην πείνα, στον ύπνο, στη σεξουαλική διέγερση, στην επιθετικότητα και στην κοινωνική κωδικοποίηση της θηλυκότητας και της αρρενωπότητάς μας. Οι συσκευές επιτήρησης και ελέγχου που εντοπίζονται συνήθως στο πειθαρχικό σεξο-πολιτικό καθεστώς, επομένως, πρόκειται να συμβάλουν σταδιακά στη συρρίκνωση, στην εσωτερίκευση και στη στοχαστική εσωστρέφεια του φαρμακο-πορνογραφικού υποκειμένου (στη στροφή προς τα μέσα, προς τον χώρο που θεωρείται προσωπικός, ιδιωτικός). Ένα κοινό χαρακτηριστικό των νέων μαλακών τεχνολογιών μικρο-ελέγχου είναι ότι παίρνουν τη μορφή του σώματος. Αναλαμβάνουν τον έλεγχο μέσα από τον μετασχηματισμό τους σε «σώμα», μέχρι που δεν μπορούμε να τις διαχωρίσουμε και να τις διακρίνουμε από αυτό. Οι μαλακές τεχνολογίες μετατρέπονται στο υλικό της υποκειμενικότητας. Η βιο-μοριακή και οργανική δομή του σώματος είναι το τελευταίο καταφύγιο αυτών των συστημάτων ελέγχου. Αυτή η στιγμή συμπυκνώνει όλο τον τρόπο και την ανάταση των πολιτικών δυνατοτήτων του σώματος.

Σε αντίθεση με την πειθαρχική κοινωνία, όπως την αντιλαμβανόταν ο Φουκώ, η φαρμακο-πορνογραφική κοινωνία δεν λειτουργεί πια ως προς το σώμα [corpus]. Τα όρια του νέου φαρμακο-πορνογραφικού σώματος δεν καθορίζονται από το περιτύλιγμα του σκελετού που σχηματίζει το δέρμα. Αυτό το νέο σώμα δεν μπορεί να γίνει αντιληπτό ως βιολογικό υπόστρωμα που βρίσκεται έξω από το πλαίσιο της παραγωγής και της καλλιέργειας, οι οποίες και αποτελούν χαρακτηριστικές λειτουργίες της τεχνο-επιστήμης. Όπως μας διδάσκει η Ντόνα Χάραγουεϊ [Donna Haraway], το σύγχρονο σώμα αποτελεί μια τεχνο-ζωή, ένα δίκτυο με πολλαπλές συνδέσεις που ενσωματώνει την τεχνολογία. Δεν είναι ούτε οργανισμός, ούτε μηχανή· ούτε φύση, ούτε πολιτισμός: είναι τεχνο-σώμα (Haraway 1997). Οι νέες τεχνικές της φαρμακολογίας και της χειρουργικής ενεργοποιούν ορισμένες διαδικασίες τεκτονικής κατασκευής, οι οποίες συνδυάζουν διάφορες παρασιτατικές αναπαραστάσεις που προέρχονται από τον κινηματογράφο και την αρχιτεκτονική (το μοντάζ, τις τρισδιάστατες μακέτες ή τον σχεδιασμό προσωπικότητας κ.λπ.), με αποτέλεσμα τα όργανα, τα αγγεία, τα υγρά και τα μόρια να μετατρέπονται στο πρωταρχικό υλικό από το οποίο κατασκευάζεται η σωματικότητά μας [corporeality].

Τεχνο-φύλο

Η επινόηση της κατηγορίας του κοινωνικού φύλου προοιωνίζει την άφιξη του νέου φαρμακο-πορνογραφικού καθεστώτος της σεξουαλικότητας. Η κατηγορία του κοινωνικού φύλου δεν αποτελεί δημιουργία του φεμινισμού της δεκαετίας του 1960. Αντιθέτως, ανήκει στον βιο-τεχνολογικό λόγο που αναδύθηκε στα τέλη της δεκαετίας του 1940. Το «κοινωνικό φύλο», η «αρρενωπότητα» και η «θηλυκότητα» αποτελούν επινοήσεις του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου, οι οποίες εξαπλώθηκαν πλήρως στο εμπόριο κατά τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, μαζί με αντικείμενα όπως η κονσέρβα, ο υπολογιστής, οι πλαστικές καρέκλες, η πυρηνική ενέργεια, η πλεόραση, η πιστωτική κάρτα, το στυλό, ο γραμμωκώδικας, το στρώμα αέρος και ο τεχνητός δορυφόρος.

Επιχειρηματολογώντας ενάντια στην αυστηρότητα της έννοιας του «βιολογικού φύλου» [sex] του δεκάτου ογδόου αιώνα, ο Τζον Μάνεϊ, ο οποίος έκανε και την πρώτη μεθοδολογική θεραπεία σε ίντερσεξ βρέφη, εξέλιξε την τεχνολογική πλαστικότητα του «κοινωνικού φύλου» [gender]. Το 1947, ο Μάνεϊ χρησιμοποίησε για πρώτη φορά την έννοια του «κοινωνικού φύλου», μιλώντας για τη δυνατότητα της χρήσης ορμονών και χειρουργικών επεμβάσεων για την τεχνολογική μετατροπή της σωματικής εμφάνισης βρεφών που γεννήθηκαν με «μη ταξινομήσιμα» θηλυκά ή αρσενικά γεννητικά όργανα ή και χρωμοσώματα (σύμφωνα με τα οπτικά και λογοθετικά κριτήρια της ιατρικής). Αργότερα, σε συνεργασία με την Άνκε Έρχαρτ [Anke Ehrhardt], την Τζόαν [Joan] και τον Τζον Χάμπσον [John Hampson], ο Μάνεϊ εξέλιξε τη θεωρία του σε αυστηρή κλινική διαδικασία για την πειραματική παρέμβαση σε

νεαρά ίντερσεξ σώματα (Money, Hampson και Hampson 1957). Όταν χρησιμοποιεί τον όρο «κοινωνικό φύλο» για να αναφερθεί στο «ψυχολογικό φύλο» [psychological sex], ο Μάνεϊ έχει κατά νου τη συναρπαστική δυνατότητα χρήσης της τεχνολογίας για την τροποποίηση του παρεκκλίνοντος σώματος, με στόχο τη συμμόρφωσή του στα προϋπάρχοντα κανονιστικά ιδανικά των θηλυκών και των αρρενωπών ανθρωπινων σωμάτων. Εάν στο πειθαρχικό σύστημα του δεκάτου ενάτου αιώνα το βιολογικό φύλο ήταν φυσικό, οριστικό, μη μεταβιβάσιμο και υπερβατικό, τώρα το κοινωνικό φύλο δείχνει να είναι συνθετικό, εύπλαστο, μεταβλητό και επιρρεπές στις μεταφορές, στις μιμήσεις, στις παραγωγές και στις τεχνικές αναπαραγωγές.

Σε αντίθεση με την αυστηρότητα των εξωτερικών τεχνικών για την κανονικοποίηση του σώματος που άσκησε το πειθαρχικό σύστημα στα τέλη του δεκάτου ενάτου και στις αρχές του εικοστού αιώνα, οι νέες τεχνικές του κοινωνικού φύλου που φέρνει το βιο-καπιταλιστικό φαρμακο-πορνογραφικό καθεστώς είναι ευέλικτες, εσωτερικές και αφομοιώσιμες. Το κοινωνικό φύλο του εικοστού πρώτου αιώνα λειτουργεί σαν θεωρητική συσκευή τεχνικής υποκειμενοποίησης: το κολλάμε, το κόβουμε, το αντικαθιστούμε, το κατονομάζουμε, το μιμούμαστε, το καταπίνουμε, το παίρνουμε με ενέσεις, το μεταμοσχεύουμε, το ψηφιοποιούμε, το αντιγράφουμε, το σχεδιάζουμε, το αγοράζουμε, το πουλάμε, το μετατρέπουμε, το υποθηκεύουμε, το μεταφέρουμε, το κατεβάζουμε, το εφαρμόζουμε, το μεταγράφουμε, το παραχαράσσουμε, το εκτελούμε, το πιστοποιούμε, το ανταλλάσσουμε, το χορηγούμε σε δόσεις, το προσφέρουμε, το εκκυλίζουμε, το συρρικνώνουμε, το αφαιρούμε, το αρνούμαστε, το αποκηρύσσουμε, το προδίδουμε, το μεταλλάσσουμε.

Το κοινωνικό φύλο (η θηλυκότητα και η αρρενωπότητα) δεν είναι μια θεωρητική έννοια, δεν είναι ιδεολογία και δεν είναι απλώς μια επιτέλεση: είναι μια τεχνο-πολιτική οικολογία. Η βεβαιότητα ότι είσαι άντρας ή γυναίκα είναι μια σωματικο-πολιτική μυθοπλασία που δουλεύει σαν λειτουργικό πρόγραμμα υποκειμενικότητας, μέσα από το οποίο παράγονται αισθητικές αντιλήψεις που παίρνουν τη μορφή τρυφεροτήτων, επιθυμιών, δράσεων, πεποιθήσεων, ταυτοτήτων. Ένα από τα καθοριστικά αποτελέσματα αυτής της τεχνολογίας του φύλου είναι η παραγωγή μιας εσωτερικής γνώσης για τον εαυτό, μιας αίσθησης του σεξουαλικού «Εγώ» που εμφανίζεται στη συνείδησή μας ως συναισθηματικό τεκμήριο της πραγματικότητας. «Είμαι άντρας», «είμαι γυναίκα», «είμαι ετεροφυλόφιλη», «είμαι ομοφυλόφιλος»: αυτές είναι κάποιες από τις διατυπώσεις που συμπυκνώνουν συγκεκριμένα είδη γνώσης για τον εαυτό, δρώντας ως σκληροί βιο-πολιτικοί και συμβολικοί πυρήνες, σε σχέση με τους οποίους μπορούμε να προσκολλήσουμε ένα σύνολο πρακτικών και λόγων.

Το φαρμακο-πορνογραφικό καθεστώς της σεξουαλικότητας δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς την κυκλοφορία μιας τεράστιας ποσότητας σημειολογικών-τεχνικών ροών: πρόκειται για ροές ορμονικές, ροές σιλικόνης, ροές ψηφιακές, κειμενικές και ροές αναπαραστάσης. Σε κάθε περίπτωση, το τρίτο αυτό καθεστώς δεν μπορεί να λειτουργήσει χωρίς τη διαρκή διακίνηση έμφυλων βιο-κωδικών. Στη συγκεκριμένη

πολιτική οικονομία του σεξ, η κανονικοποίηση της διαφοράς βασίζεται στον έλεγχο, στην επανοικειοποίηση και στη χρήση αυτών των ροών του φύλου.

Στις μέρες μας, τα συνθετικά μόρια της τεστοστερόνης, της ωκυτοκίνης, της σεροτονίνης, της κωδεΐνης, της κορτιζόνης, των οιστρογόνων κ.λπ. αποτελούν σωματικο-πολιτικά προγράμματα για την παρασκευή της υποκειμενικότητας και των συν-αισθημάτων της. Έχουμε εξοπλιστεί τεχνο-βιο-πολιτικά για να γαμάμε, να αναπαραγόμαστε ή να ελέγχουμε τη δυνατότητα της αναπαραγωγής. Ζούμε υπό τον έλεγχο των μοριακών τεχνολογιών, των ορμονικών ζουρλομανδύων, και έχουμε καταδικαστεί να επενδύουμε για πάντα στην εξουσία του φύλου. Στόχος αυτών των φαρμακο-πορνογραφικών τεχνολογιών είναι η παραγωγή ενός ζωντανού πολιτικού προσθετικού μέλους, και πιο συγκεκριμένα η παραγωγή ενός σώματος που είναι αρκετά πειθήνιο, ώστε να επενδύει όλες του τις θεωρητικές δυνατότητες για τη δημιουργία απόλαυσης στις υπηρεσίες της παραγωγής του κεφαλαίου. Έξω από αυτές τις σωματικο-πολιτικές οικολογίες που ρυθμίζουν το φύλο και τη σεξουαλικότητα δεν υπάρχει άντρας ή γυναίκα, όπως δεν υπάρχει ετεροφυλοφιλία ή ομοφυλοφιλία.

Αυτό που αποκαλώ *έμφυλο προγραμματισμό* είναι μια φαρμακο-πορνογραφική τεχνολογία για την προτυποποίηση μιας υποκειμενικότητας που επιτρέπει στα παραγωγικά (ή επιτυχημένα) υποκείμενά της να σκέφτονται και να δρουν ως ατομικά σώματα. Συνεπώς, τα υποκείμενα που παράγουν φύλο, όπως αυτά, αντιλαμβάνονται τον εαυτό τους ως οριοθετημένο χώρο και ως ιδιωτική περιουσία με έμφυλη ταυτότητα και σταθερή σεξουαλικότητα. Ο προγραμματισμός ενός κυρίαρχου φύλου ξεκινά με την εξής προκείμενη: ένα άτομο = ένα σώμα = ένα βιολογικό φύλο = ένα φύλο = μια σεξουαλικότητα. Υπάρχει μεγάλη ποικιλία προτύπων *εμφυλοποίησης*, για τα λεγόμενα έμφυλα προγράμματα, ανάλογα με την ιστορική στιγμή και τα πολιτικά και πολιτισμικά συμφραζόμενα. Κάποια έμφυλα προγράμματα έχουν χάσει τις δυνατότητές τους ως προς την υποκειμενοποίηση (όπως τα συστήματα μπητριαρχικής εμφυλοποίησης ή η αρχαία ελληνική παιδοφιλία) επειδή έχουν εξαφανιστεί οι πολιτικές οικολογίες που τα ενεργοποιούσαν. Άλλα, πάλι, βρίσκονται σε μια διαδικασία πλήρους μετασχηματισμού, όπως στην περίπτωση του τρέχοντος μοντέλου μας για την εμφυλοποίηση.

Στο φαρμακο-πορνογραφικό καθεστώς, το φύλο συγκροτείται στα «δίκτυα» της βιο-πολιτικής υλοποίησης. Το φύλο, όπως πολύ εύστοχα έχει επικεντρωθεί σε αυτό η Τζούντιθ Μπάτλερ [Judith Butler], παράγεται και εμποδώνεται κοινωνικά κατά την πράξη της επιτέλεσης, ως εικόνα που βρίσκεται εν κινήσει, στους ψηφιακούς κόσμους, σε κώδικες του κυβερνοχώρου. Τώρα πια, δεν υπάρχει ένα αρρενωπό ή θηλυκό φύλο εάν δεν αντικρίζει ένα δημόσιο κοινό. Με άλλα λόγια, το φύλο είναι μια συλλογική σωματικο-λογιστική κατασκευή, η οποία είναι ορατή μόνο όταν βρίσκεται απέναντι από την επιστημονική κοινότητα ή το δίκτυο. Το φύλο είναι δημόσιο, είναι η επιστημονική κοινότητα· είναι το ίδιο το δίκτυο.

Οι σύγχρονες κοινωνίες μας αποτελούν πελώρια σεξο-πολιτικά εργαστήρια, όπου παράγεται το φύλο. Το σώμα, το σώμα της καθημιάς και του καθενός μας, είναι ο πολύτιμος θύλακας όπου εκτυλίσσονται σύνθετες συναλλαγές εξουσίας. Το

σώμα μου = το σώμα του πλήθους. Αυτό που αποκαλούμε βιολογικό φύλο, αλλά και κοινωνικό φύλο, η αρρενωπότητα/θηλυκότητα και η σεξουαλικότητα είναι τεχνικές του σώματος, βιο-τεχνολογικές επεκτάσεις που ανήκουν στο σεξο-πολιτικό σύστημα, στόχος του οποίου είναι η παραγωγή, η αναπαραγωγή και η αποικιοκρατική εξάπλωση της ετεροφυλόφιλης ανθρώπινης ζωής στον πλανήτη.⁹

Ήδη από τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο, τα νέα βιο-πολιτικά ιδανικά της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας δημιουργούνται σε εργαστήρια. Αυτά τα έμφυλα ιδανικά δεν μπορούν να υπάρξουν σε μια καθαρή κατάσταση· μπορούν μόνο να υπάρξουν στα περιχαρακωμένα σεξουαλικά τεχνο-οικοσυστήματά μας. Ως σεξουαλικά υποκείμενα, ζούμε σε ένα βιο-καπιταλιστικό θεματικό πάρκο (που μας προσφέρει ψυχαγωγία, εκπαίδευση, συγκινήσεις και αναψυχή...) το οποίο περιβάλλεται από ένα γιγάντιο παρασκήνιο απορριμμάτων. Είμαστε εργαστηριακοί άντρες και γυναίκες. Είμαστε τα δημιουργήματα ενός πολιτικού και επιστημονικού βιο-πλατωνισμού. Είμαστε, όμως, ζωντανοί και ζωντανές: υλοποιούμε ταυτόχρονα την εξουσία του φαρμακο-πορνογραφικού συστήματος και της δυνατότητάς του να αποτυγχάνει.¹⁰

Έχουμε εξοπλιστεί μοριακά για να παραμένουμε συνεργοί στους κυρίαρχους σχηματισμούς καταπίεσης. Αλλά το σύγχρονο φαρμακο-πορνογραφικό σώμα, όπως και το σώμα που πειθαρχείται μέσω του σεξ από τα τέλη του δεκάτου ενάτου αιώνα (σε αντίθεση με ό,τι ισχυρίζεται ο Φουκώ), δεν είναι πειθήνιο.¹¹ Το σώμα αυτό δεν είναι απλώς αποτέλεσμα των φαρμακο-πορνογραφικών συστημάτων ελέγχου. Πρώτα από όλα αποτελεί την υλοποίηση της «*puissance de vie*», της «δύναμης της ζωής» που φιλοδοξεί να μεταβιβαστεί σε κάθε σώμα. Παραδόξως, το φαρμακο-πορνογραφικό υποκείμενο ενσωματοποιεί την ισχύ του παγκόσμιου μετασχηματισμού της τεχνο-κουλτούρας.¹²

Το σώμα της φαρμακο-πορνογραφικής εποχής δεν είναι ένα παθητικό υλικό, αλλά μια τεχνο-οργανική επιφάνεια, ένα σύστημα τεχνο-ζωής που τέμνεται και εδαφικοποιείται από διαφορετικά πολιτικά πρότυπα [είτε κειμενικά, είτε υπολογιστικά, είτε βιο-χημικά (Haraway 2000: 162)]. Δεν υπάρχουν διαδοχές προτύπων που θα αντικατασταθούν ιστορικά από κάποια άλλα, ούτε ρωγμές, ούτε ριζικές ασυνέχειες, αλλά μια ασύνδετη συγχρονία, μια εγκάρσια δράση διάφορων σωματικο-πολιτικών προτύπων που λειτουργούν με διάφορες εντάσεις, με διάφορους ρυθμούς διεΐδσης, και σε διάφορους βαθμούς αποτελεσματικότητας ως προς την παραγωγή της υποκειμενικότητας.

Θα δώσω μόνο ένα παράδειγμα μιας τέτοιας αντιπαραβολής σωματικών μυθοπλασιών που έχουν κάποια επίδραση στα σώματά μας, στις ζωές μας. Πώς εξηγείται το γεγονός ότι στις αρχές του εικοστού αιώνα η ρινοπλαστική (επέμβαση στη μύτη) θεωρείται αισθητική χειρουργική, ενώ η κολποπλαστική (η χειρουργική κατασκευή

9. Βλ. Mauss 2001.

10. Για αυτή τη σχέση ανάμεσα στην εξουσία, την αποτυχία και την αντίσταση, βλ. Butler 2004: 15-16.

11. Εδώ αναφέρομαι στην έννοια του πειθήνιου σώματος [*corps docile*] που αναπτύσσει ο Μισέλ Φουκώ στο πρώτο κεφάλαιο του τρίτου μέρους του βιβλίου του *Επιτήρηση και τιμωρία*.

12. Για την ανάλυση της σπινοζικής έννοιας της δύναμης [*puissance*], βλ. Lazaratto 2002.

κόλπου) και η φαλλοπλαστική (η χειρουργική κατασκευή πέους) θεωρούνται επεμβάσεις αλλαγής φύλου (Spader 2006: 315-32); Θα μπορούσαμε να πούμε ότι στις μέρες μας, και μέσα στο ίδιο σώμα, αντιλαμβανόμαστε τη μύτη και τα σεξουαλικά όργανα μέσα από δύο τελείως διαφορετικά καθεστώτα εξουσίας. Η μύτη υπάγεται σε μια φαρμακο-πορνογραφική εξουσία, όπου ένα όργανο θεωρείται ατομική ιδιοκτησία και εμπορεύσιμο αντικείμενο, ενώ τα γεννητικά όργανα περικλείονται ακόμα σε ένα προ-νεωτερικό και σχεδόν ηγεμονικό καθεστώς εξουσίας που τα θεωρεί κρατική ιδιοκτησία (και κατ' επέκταση του θεοκρατικού μοντέλου, ιδιοκτησία του Θεού) εξαιτίας κάποιου υπερβατικού και αμετάβλητου νόμου. Παρ' όλα αυτά, τα νομοθετήματα σχετικά με τα όργανα στο φαρμακο-πορνογραφικό καθεστώς υφίστανται ραγδαίες αλλαγές, με αποτέλεσμα να λειτουργεί ταυτόχρονα μια εναλλασσόμενη πολλαπλότητα των συστημάτων παραγωγής σε κάθε σώμα ξεχωριστά. Τα άτομα που επιβιώνουν στην τρέχουσα μετάλλαξη θα δουν τα σώματά τους να αλλάζουν από ένα σημειολογικό-τεχνικό σύστημα. Με άλλα λόγια, δεν θα είναι πια τα σώματα που ήταν κάποτε.

Σαραντα χρόνια μετά την εφεύρεση των ενδοκρινολογικών τεχνικών έμφυλου ελέγχου (όπως το χάπι), όλα τα σεξουαλικά σώματα υπόκεινται σε μια κοινή φαρμακο-πορνογραφική πλατφόρμα. Σήμερα, ένας βιο-άντρας [bio-man] μπορεί να παίρνει ορμονικά συμπληρώματα τεστοστερόνης για να αυξήσει τις αθλητικές του επιδόσεις. Υποδόρια κοκτέιλ οιστρογόνων και προγεστερόνης που είναι ενεργά για περισσότερα από τρία χρόνια εμφυτεύονται σε έφηβες ως μέθοδος αντισύλληψης. Μια βιο-γυναίκα [bio-woman] που αυτο-προσδιορίζεται ως άντρας μπορεί να υπογράψει το πρωτόκολλο αλλαγής φύλου, ώστε να ακολουθήσει την ενδοκρινολογική θεραπεία που βασίζεται στην τεστοστερόνη και θα τον βοηθήσει να αποκτήσει γένια και μουστάκι, να αυξήσει τη μυϊκή του μάζα και να περνάει κοινωνικά ως άντρας σε λιγότερο από οκτώ μήνες. Μια εξηντάχρονη βιο-γυναίκα [bio-woman] που έχει λάβει μεγάλες δόσεις οιστρογόνων και προγεστερόνης με τα αντισυλληπτικά της χάπια για περισσότερα από είκοσι χρόνια μπορεί να πάθει κύρωση του ήπατος ή καρκίνο του μαστού και να κάνει χημειοθεραπείες παρόμοιες με εκείνες που έκαναν τα θύματα του Τσερνόμπιλ. Ένα ετεροφυλόφιλο ζευγάρι μπορεί να επιλέξει την εξωσωματική γονιμοποίηση όταν ανακαλύψει ότι ο άντρας του ζευγαριού αδυνατεί να παράξει αρκετά κινητικά σπερματοζωάρια για να γονιμοποιήσει το ωάριο της συντρόφου του, λόγω της υπερκατανάλωσης καπνού και αλκοόλ...

Όλα αυτά αποτελούν ενδείξεις ότι οι ποικίλες σεξουαλικές ταυτότητες, οι διάφοροι τρόποι να κάνουμε σεξ και να παράγουμε απόλαυση και η πολλαπλότητα της έκφρασης φύλου συνυπάρχουν με ένα «γίγνεσθαι-κοινόφ»¹³ των τεχνολογιών που παράγουν το φύλο, το σεξ και τη σεξουαλικότητα.¹⁴

13. Χρησιμοποιώ εδώ την έννοια του «γίγνεσθαι-κοινός», «*devenir-commun*», όπως την αναλύουν οι Μάικλ Χαρντ [Michael Hardt] και Τόνι Νέγκρι [Toni Negri] για να εξηγήσουν τη νέα κοινή συνθήκη του έργου της βιοπολιτικής. Βλ. Hardt και Negri 2004: 142.

14. Βλ. Negri και Hardt 2005.

Αντιστάσεις, μεταλλάξεις...

Ωστόσο, συμβαίνει ήδη πάντοτε μια διαδικασία αποδόμησης και δόμησης του φύλου, την οποία η Τζούντιθ Μπάτλερ έχει ονομάσει «αναίρεση του φύλου» (Butler 2004). Για να αποσυναρμολογηθούν αυτά τα έμφυλα προγράμματα, απαιτείται ένα σύνολο διεργασιών αποφυσικοποίησης και αποταύτισης. Οι διεργασίες αυτές πραγματοποιούνται, για παράδειγμα, στις πρακτικές των «ντραγκ κινγκ» και στους «ορμονικούς αυτο-πειραματισμούς», που στην πραγματικότητα αποτελούν μορφές «απεγκατάστασης του φύλου».

Το 2000, ο Σκοτσέζος χειρουργός Ρόμπερτ Σμιθ [Robert Smith] εδραίωσε κατά κάποιον τρόπο το σωματικό [corporeal] μας μέλλον για τη νέα χιλιετία, μπαίνοντας στο επίκεντρο μιας διεθνούς βιοηθικής αντιπαράθεσης, όταν δέχτηκε το αίτημα του Γκρεγκ Φερθ [Gregg Furth], ενός ασθενούς που ζήτησε τον ακρωτηριασμό των ποδιών του, τα οποία ήταν υγιή. Ο ίδιος έπασχε από αυτό που σήμερα είναι γνωστό ως «Διαταραχή Ταυτότητας της Σωματικής Ακεραιότητας» [BID], μια ασθένεια που εκδηλώνεται με τη λανθασμένη αναγνώριση της πραγματικής και της φανταστικής σωματικής [corporeal] ακεραιότητας του ατόμου. Ο Φερθ αντιλαμβανόταν το δίποδο σώμα του ως αντικρουόμενο με αυτό που θεωρούσε ότι αποτελούσε τη δική του εικόνα για το ιδανικό σώμα. Παρόλο που η επιτροπή βιοηθικής απέτρεψε τη χειρουργική επέμβαση, ο Σμιθ επιβεβαίωσε ότι είχε ακρωτηριάσει αρκετούς ασθενείς με παρόμοιες παθολογίες «σωματικής [corporeal] δυσμορφίας» από το 1993 έως το 1997. Κάποιοι νοσταλγοί του νεωτερικού σώματος θεωρούν τις επεμβάσεις αυτές αποτροπιαστικά αφύσικες. Αλλά ποιος είναι ο αναμάρτυρος που θα ρίξει πρώτος τον λίθο στον Φερθ; Είναι οι άνθρωποι που προσβλέπουν σε ρυτιδεκτομές και λιποαναρροφήσεις, που φορούν βηματοδότες, που παίρνουν «το χάπι», που έχουν εθιστεί στο Prozac, στο Tamquimazin ή στην κοκαΐνη, που έχουν υποδουλωθεί στους θερμοδομετρπτες, που παίρνουν Viagra, ή περνούν κατά μέσο όρο οκτώ ώρες την ημέρα συνδεδεμένοι με πληροφορικά-μιντιακά προσθετικά μέλη, όπως είναι οι υπολογιστές, η τηλεόραση και τα διαδικτυακά παιχνίδια;

Ο Φερθ δεν είναι ένας «ξέμπαρκος» τρελός που θέλει να υποβληθεί σε ένα χειρουργικό όργιο αντίστοιχο του *Σχιζοφρενούς δολοφόνου με το πριόνι* σε ιατρικά ελεγχόμενες συνθήκες. Αντιθέτως, είναι ένας από τους πιο γνωστούς δημιουργούς ενός συνόλου μικρο-πολιτικών κινήματων που διεκδικούν το δικαίωμα στον επαναπροσδιορισμό του ζωντανού σώματος έξω από τους κανονιστικούς περιορισμούς μιας ηγεμονικής κοινωνίας που απαιτεί νόμιμα αρτιμελή σώματα. Οι πολιτικοί θιασώτες του επιλεκτικού ακρωτηριασμού υιοθετούν το σύνθημα του Μις Βαν ντερ Ρόε [Mies Van der Rohe] «όσο λιγότερο, τόσο περισσότερο» ως νέα οικονομία για την ιδανική σωματική [corporeal] αρχιτεκτονική του εγχειρήματός τους. Το εγχείρημα της Διαταραχής Ταυτότητας της Σωματικής Ακεραιότητας αντιστέκεται στις προσταγές της σωματικής [corporeal] κανονικοποίησης και φέρνει στο προσκήνιο, με βάνουσο τρόπο, τον πολιτισμικό και πολιτικό νόμο που έχει κατασκευαστεί από το δίπολο αναπηρία/κανονικότητα.

Παράλληλα, κάποιες ακτιβίστριες/ακτιβιστές του λεγόμενου κριπ κινήματος¹⁵ ασκούν έντονες πιέσεις στην ιατρική βιομηχανία μέσω της άρνησής τους να λάβουν ηλεκτρονικά κοχλιακά εμφυτεύματα που θα βοηθούσαν την ακοή τους. Αντλώντας έμπνευση από τα κινήματα των φεμινιστριών, των μαύρων και των κουίρ, οι κριπ ακτιβίστριες και ακτιβιστές υπερασπίζονται το δικαίωμά τους να παραμείνουν στην «κουλτούρα της κώφωσης». Υποστηρίζουν ότι η πρόσβαση στον ήχο μέσω προσθετικών μελών αποτελεί κανονιστική επιβολή που τις/τους εξαναγκάζει να γίνουν μέρος της κυρίαρχης ακουστικής κουλτούρας. Αντίστοιχα, στα τέλη της δεκαετίας του 1980, ξεκίνησε το κίνημα των τρανς μέσα από την κριτική της καταναγκαστικής χρήσης τεχνολογιών για αλλαγές φύλου, οι οποίες στόχευαν στην κανονικοποίηση του τρανσέξουαλ [transsexual] σώματος. Τόσο οι βιο-άντρες [bio-men] όσο και οι βιο-γυναίκες [bio-women] (είτε ομοφυλόφιλοι/ες είτε ετεροφυλόφιλοι/ες), όπως και τα τρανσέξουαλ [transsexuals] άτομα που έχουν πρόσβαση σε χειρουργικές, ενδοκρινολογικές ή νομικές τεχνικές για την παραγωγή της ταυτότητάς τους, δεν αποτελούν απλές οικονομικές τάξεις με τη μαρξιστική έννοια του όρου, αλλά *φαρμακο-πορνογραφικά εργοστάσια*. Τα υποκείμενα αυτά αποτελούν ταυτόχρονα το πρωταρχικό φαρμακο-πορνογραφικό υλικό και τους παραγωγούς (σπανίως, δε, τους κατόχους), καθώς και τους καταναλωτές των βιο-κωδικών του φύλου. Ακτιβιστές και ακτιβίστριες όπως η Κέιτ Μπόρνσταϊν [Kate Bornstein], ο Πάτρικ Καλίφια [Patrick Califia], ο Ντελ ΛαΓκρέις Βολκέινο [Del LaGrace Volcano], ο Ντιν Σπέιντ [Dean Spade], ο Τζέικομπ Χέιλ [Jacob Hale], η Σάντι Στόουν [Sandy Stone] και ο Μοϊσές Μαρτίνεζ [Moisés Martínez] απορρίπτουν την ψυχιατρικοποίηση της τρανσεξουαλικότητας [transsexuality] (η οποία μέχρι σήμερα ορίζεται όπως και η Διαταραχή Ταυτότητας της Σωματικής Ακεραιότητας, ως «δυσφορία φύλου») και υπερασπίζονται το δικαίωμά τους να προσδιορίσουν το ίδιο τους το βιολογικό φύλο, μέσα από την επανοικειοποίηση ορμονικών και χειρουργικών τεχνικών για να κατασκευάσουν τον εαυτό τους και να έρθουν σε ρήξη με τους κανονιστικούς κώδικες της αρρενωπότητας και της θηλυκότητας. Οι ίδιοι και οι ίδιες παράγουν αυτοσχέδια βιολογικά φύλα.

Οι ηλεκτρονικοί πειρατές χρησιμοποιούν το ίντερνετ και προγράμματα «ελεύθερων πνευματικών δικαιωμάτων»¹⁶ για την ελεύθερη και οριζόντια διανομή των εργαλείων της πληροφόρησης. Επιβεβαιώνουν ότι το κοινωνικό κίνημα του οποίου ηγούνται είναι προσβάσιμο σε όλο τον κόσμο μέσω του ίντερνετ. Το φαρμακο-

15. *Crip movement* στο πρωτότυπο. Πρόκειται για ένα κίνημα που αφορά την επανοικειοποίηση της αναπηρίας ως αναγνωρίσιμης ταυτότητας και τη διαθεματική της ανάλυση ως ταυτότητα που διασταυρώνεται με αυτή του φύλου, της φυλής κ.ο.κ. Η ονομασία του κινήματος προέρχεται από το *cripple*, που ιστορικά έχει λειτουργήσει μειωτικά για υποκείμενα με αναπηρίες, αλλά και έχει αποκλείσει άλλα υποκείμενα των οποίων οι αναπηρίες δεν είναι ορατές. [Σ.τ.μ.]

16. *Copyleft* στο πρωτότυπο. Πρόκειται για έναν τύπο αδειών χρήσης που πολλαπλασιάζει τα δικαιώματα των χρηστών ενός έργου, σε αντίθεση με ό,τι ορίζει ο νόμος ως προς τα πνευματικά δικαιώματα. Η ονομασία *copyleft* (-αριστερά) αποτελεί λογοπαίγνιο με τη λέξη της αγγλικής για τα πνευματικά δικαιώματα *copyright* (-δεξιά), παρόλο που στην τελευταία ο όρος *right* αναφέρεται στα δικαιώματα και όχι στη δεξιά. [Σ.τ.μ.]

πορνογραφικό κίνημα των ελεύθερων πνευματικών δικαιωμάτων διαθέτει μια πλατφόρμα τεχνο-ζωής που είναι πολύ πιο προσβάσιμη από το ίντερνετ: το σώμα. Όχι, όμως, το γυμνό σώμα, ή το σώμα ως αμετάβλητη φύση, αλλά το σώμα της τεχνο-ζωής ως βιο-πολιτικό αρχείο και πολιτισμικό προσθετικό μέλος. Η μνήμη σου, η επιθυμία σου, η ευαισθησία σου, το δέρμα σου, το πέος σου, το ντίλντο σου, το αίμα σου, το σπέρμα σου, το αιδού σου, οι γονάδες σου κ.ο.κ. αποτελούν εργαλεία για μια πιθανή επανάσταση του φύλου-των-ελεύθερων-πνευματικών-δικαιωμάτων [gender-coryleft]. Οι τακτικές των ελεύθερων πνευματικών δικαιωμάτων του φύλου θα πρέπει να είναι διακριτικές, αλλά αποφασιστικές: εδώ διακυβεύεται το μέλλον του βιολογικού φύλου και του ανοικτού φύλου για το ανθρώπινο είδος. Δεν θα πρέπει να υπάρχει κανένα όνομα που μπορεί να κατοχυρωθεί ως ευρεσιτεχνία. Η ευθύνη να αφαιρέσουμε τον κώδικα, να διανοίξουμε πολιτικές πρακτικές, να πολλαπλασιάσουμε τις δυνατότητες θα είναι δική μας. Το κίνημα αυτό –που έχει ήδη ξεκινήσει– θα μπορούσε να ονομαστεί Μεταπορνό, Ελεύθερο Γαμολογισμικό, Σωματοπάνκ, Ανοιχτό Φύλο, Γάματονπατέραςου, Πολιτεία των Διεισδυόμενων, Ολοκληρωτικά Ναρκωτικά, Πορνοτρόμος, Πρωκτικός Πληθωρισμός, Παγκόσμια Πολιτεία Τεχνο-πριαπισμού...

Απορρίπτοντας οικειοθελώς τις πολιτικά περιθωριακές ταυτότητες ή εκλέγοντας το κάθε σεξο-πολιτικό καθεστώς, αυτά τα κινήματα σωματικού [corporeal] αυτοπροσδιορισμού αποδεικνύουν ότι το επιθυμητό «κανονικό σώμα» αποτελεί αποκύημα βίαιων μηχανισμών αναπαράστασης, ελέγχου και πολιτισμικής παραγωγής. Αυτό που μας διδάσκουν τα κινήματα της Διαταραχής Ταυτότητας της Σωματικής Ακεραιότητας, των κριπ ή των τρανς είναι ότι δεν τίθεται πια το ζήτημα της επιλογής ανάμεσα σε ένα φυσικό σώμα και σε ένα τεχνο-σώμα. Όχι, το ζήτημα τώρα είναι αν θέλουμε να είμαστε πειθήνιοι/ες καταναλωτές/καταναλώτριες των βιο-πολιτικών τεχνικών και συνένοχοι παραγωγοί των ίδιων μας των σωμάτων ή, εναλλακτικά, αν θέλουμε να αποκτήσουμε συνείδηση των τεχνολογικών διαδικασιών από τις οποίες έχουμε φτιαχτεί. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να πάρουμε ένα συλλογικό ρίσκο για την εφεύρεση νέων τρόπων εγκατάστασης και επανεγκατάστασης της υποκειμενικότητας.

Βιβλιογραφία

- Bauman, Z. (2000) *Liquid Modernity*. Κέιμπριτζ: Polity Press.
- Berube, A. (1990) *Coming Out Under Fire: The History of Gay Men and Women in World War Two*. Νέα Υόρκη: The Free Press.
- Boutang, Y.M. (2007) *Le Capitalismo Cognitif. La Grande Transformation*. Παρίσι: Amsterdam.
- Butler, J. (2004) *Undoing Gender*. Νέα Υόρκη: Routledge.
- Carnwath, T. και Smith, I. (2002) *Heroin Century*. Νέα Υόρκη: Routledge.

- Clynes, M.E. και Kline, N.S. (1960) «Cyborgs and Space», *Astronautics*, Σεπτέμβριος.
- Colomina, B. (2007) *Domesticity at War*. Κέιμπριτζ, Μασαχουσέτη: MIT Press.
- Corsani, A. (2000) «Vers in Renouveau de l'Économie Politique, Anciens Concepts et Innovation Théorique». *Multitudes*, 2.
- D'Emilio, J. (1983) *Sexual Politics, Sexual Communities: The Making of a Homosexual Minority in the United States, 1940-1970*. Σικάγο: Chicago University Press.
- Davis, M. (2004) «Planet of Slums». *New Left Review*, 26.
- Deleuze, G. (1990) «Post-scriptum sur les Sociétés de Contrôle». Στο Pourparlers. Παρίσι: Minuit. [Ελλ. έκδ.: Deleuze, G. (2015) «Gilles Deleuze: Υστερόγραφο για τις Κοινωνίες του Ελέγχου», *Socialpolicy.gr*. Μτφρ. Α. Ντούνης. Ανακτήθηκε στις 3 Απριλίου 2020 από <http://socialpolicy.gr/wp-content/uploads/2015/09/Gilles-Deleuze-Υστερόγραφο-Για-Τις-Κοινωνίες-Του-Ελέγχου.pdf>.]
- Didi-Huberman, G. (2004) *Invention of Hysteria: Charcot and the Photographic Iconography of the Salpêtrière*. Κέιμπριτζ, Μασαχουσέτη: MIT Press.
- Foucault, M. (1975) *Surveiller et Punir*. Παρίσι: Gallimard. [Ελλ. έκδ.: Foucault, M. (2011α) *Επιτήρηση και Τιμωρία*. Μτφρ. Τ. Μπέτζελος. Αθήνα: Πλέθρον.]
- (1976) *Histoire de la Sexualité*. Παρίσι: Gallimard. [Ελλ. έκδ.: Foucault, M. (2011β) *Η Ιστορία της Σεξουαλικότητας: 1. Η Βούληση για Γνώση*. Μτφρ. Τ. Μπέτζελος. Αθήνα: Πλέθρον.]
- (1980) *Du Gouvernement des Vivants*. Collège de France (αδημοσίευτο).
- (1977) «Les Rappports de Pouvoir Passent à l'Interieur du Corps». *La Quinzaine Littéraire*, 247.
- Hacking, I. (1986) *Representing and Intervening. Introductory Topics in the Philosophy of Natural Science*. Κέιμπριτζ: Cambridge University Press.
- Haraway, D. (1992) «When Man™ is on the Menu». Στο J. Crary και S.K. Winter (επιμ.) *Incorporations*. Νέα Υόρκη: Zone Books.
- (1997) *Modest_Witness@Second_Millennium. FemaleMan_Meets_OncoMouse*. Νέα Υόρκη και Λονδίνο: Routledge.
- (2000) *Simians, Cyborgs, and Women. The Reinvention of Nature*. Νέα Υόρκη: Routledge. [Ελλ. έκδ.: Haraway, D. (2014) *Ανθρωποειδή Κυβόργια και Γυναίκες: Η Επανεπινοήση της Φύσης*. Μτφρ. Π. Μαρκέτου. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.]
- Koolhaas, R. (1976) «Junkspace». *October*, 100, Ιούνιος 2002, σσ. 175-190.
- Latour, B. και Woolgar, S. (1979) *La Vie de Laboratoire. La Construction des Faits Scientifiques*. Παρίσι: La Découverte.
- Lazaratto, M. (2002) *Puissance de l'Invention*. Παρίσι: Les Empecheurs de Penser en Rond.
- (1992) «Le Concept de Travail Inmaterial: La Grande Entreprise». *Futur Antérieur*, 10.
- Mauss, M. (2001) «Techniques du Corps [1934]». *Sociologie et Anthropologie*. Παρίσι: PUF.
- Money, J., Hampson, J. και Hampson, J. (1957) «Imprinting and the Establishment of the Gender Role». *Archives of Neurology and Psychiatry*.
- Negri, A. και Hardt, M. (2004) *Multitudes*. Παρίσι: Editions La Decouverte.
- (2005) *Multitude: War and democracy in the Age of Empire*. Νέα Υόρκη: Penguin Press. [Ελλ. έκδ.: Negri, A. και Hardt, M. (2011) *Πλήθος: Πόλεμος και Δημοκρατία στην Εποχή της Αυτοκρατορίας*. Μτφρ. Γ. Καράμπελας. Αθήνα: Αλεξάνδρεια.]

- Spader, D. (2006) «Mutilating Gender». Στο S. Stryker και S. Whittle (επιμ.) *The Transgender Studies Reader*. Νέα Υόρκη: Routledge.
- Terry, J. (1999) *An American Obsession: Science, Medicine, and Homosexuality in Modern Society*. Σικάγο: The University of Chicago Press.
- Tone, A. (2001) *Devices and Desires. A History of Contraceptives in America*. Νέα Υόρκη: Hill and Wang.
- Wallerstein, I. (2004) *World-Systems Analysis: An Introduction*. Ντάραμ, Βόρεια Καρολίνα: Duke University Press.